

عنوان مقاله:

ارزیابی ساختار فضایی مناطق کلان شهری از منظر قابلیت های هم افزایی اقتصادی مورد پژوهی: منطقه کلان شهری تهران

محل انتشار:

پژوهش های جغرافیای انسانی، دوره 54، شماره 3 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 23

نویسندگان:

سعید ضرغامی - دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

جمیله توکلی نیا - دانشیار گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

مظفر صرافی - استاد گروه برنامه ریزی و طراحی شهری و منطقه ای، دانشکده شهرسازی و معماری دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

مناطق کلان شهری به دلیل وجود قابلیت های گوناگون از نظر اقتصادی همواره مورد توجه برنامه ریزان و سیاست گذاران بوده اند. این مناطق در ادبیات جهانی به عنوان موتور توسعه کشورها شناخته می شود. از این رو، بررسی وضعیت ساختار فضایی نظام فعالیت مناطق کلان شهری که بازنمایی از اقتصاد این مناطق و بیانگر میزان توسعه یافتگی اقتصادی است، ضرورت دارد. نوع ساختار فضایی، بیانگر توسعه منطقه است که هر چه این ساختار فضایی به سمت روابط کارکردی و دوسویه پیش برود، بیانگر توازن منطقه ای و مکمل بودن و هم افزا بودن نظام فعالیت در منطقه است. روش پژوهش در این تحقیق ترکیبی است. برای سنجش ساختار فضایی ابعاد مورفولوژیکی، کارکردی و جهت تحلیل نظام فعالیت اقتصادی از منظر تخصص گرایی از نظریه جغرافیای اقتصادی جدید بهره گرفته شد. نتایج پژوهش نشان می دهد که ساختار فضایی منطقه کلان شهری از بعد مورفولوژیکی تک مرکزی است که گرایش به سمت چند مرکزیت دارد و از بعد کارکردی به دلیل شکل گیری مراکز ضعیف کارکردی، گرایش بسیار ضعیف به سمت ساختار فضایی کارکردی دارد. بررسی شاخص های هم افزایی نشان می دهد که شاخص های تخصص گرایی، تنوع گرایی و تمرکزگرایی در تهران روند کاهشی دارد اما این موضوع در سایر شهرستان های منطقه کلان شهری شامل کرج، ساوجبلاغ، ری، پاکدشت، رباط کریم و شهریار تقویت شده است که بیانگر اهمیت اقتصادی این شهرستان ها برای ایفای نقش هم افزا است. اما ساختار فضایی منطقه کلان شهری تهران قابلیت های کمی جهت پشتیبانی از روابط هم افزا میان بازیگران منطقه کلان شهری دارد. در نهایت، فقدان یکپارچگی، انسجام کارکردی و توزیع نامتوازن فعالیت ها موجب ناکارآمدی ساختار فضایی منطقه کلان شهری جهت هم افزایی اقتصادی شده است.

کلمات کلیدی:

ساختار فضایی، منطقه کلان شهری، هم افزایی اقتصادی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1533984>

